

נתינותו, נסיו, שפיעותיו וכו' הם רצון אלוקי שהתגלם בגשמיות. ועיקר התרחשותן היתה בפנימיות ^{אוצר החכמה} – בשורש עליון, ומשם השתלשלו לחיצוניות. וכך שבחיצוניות הנס הוא ארעי כטבעה של הגשמיות, ובפנימיות הוא נצחי. כלומר, רק בעולמנו הגשמי נראות נתינות אלו כזמניות, אולם בפנימיותנו הן קיימות לעד, ככל עשיה אלוקית שהיא נצחית. וכן כתב רבינו:

כל המתנות שנתן לנו הקב"ה הם חקוקים בנפשות בני ישראל ... שהם בחינת ... למעלה מן הטבע והזמן ... ולכן אין נשכחים לעולם ¹²³⁴⁵⁶⁷
 ... רק שאינם יכולים להיות בהתגלות בשלמות. (דברים תרנז, ב)

שאינן דיברות הבורא ית' כדיברות בשר ודם, רק הדיברות היו חקוקים בלבם ... שנבללו דברי תורה בנפשותם, היינו שנעשו מעצמות
 בנ"י תורה. (יתרו תרמ, א)

ועומק הדברים: פנימיות הבריאה (בחינת מקיפין) היא למעלה מן הזמן בבחינת שם הוי"ה, בו עבר, הוה ועתיד – הכל אחד. וחיצוניות הבריאה (בחינת ממלא) היא בבחינת שם אלקים, שם הבריאה. על כן כל עשיה אלוקית יש לה שני חלקים: בפנימיותה היא נצחית, ובהתגלותה החיצונית היא ארעית. וכפי שהאדם דבק בפנימיות כך מתגלה לו.

כי לפנינו יתברך עבר ועתיד הכל אחד, וכאשר עשה לאבותינו החסדים היה ישועה לכל הדורות ... רק כפי מה שמצוייר הנס והחסד בעיני האדם – כך מתעורר אצלו החלק השייך לו. (חנוכה תרמח, ג)

כך שכל מאורעות התורה וחוקיה אינם דברים חיצוניים, חד פעמיים, שארעו עמנו בעבר, אלא מהלך אחד שלא נפסק – שפיעות אלוקיות נצחיות הממשיכות להתקיים בפנימיות הבריאה, ובמילים אחרות: הן רובר נוסף של קדושה בפנימיות הבריאה, והם חיים וקיימים שם כהוה! וממתינים למימושם, באמצעות עבודת ה' של בני ישראל. וכלשון רבינו:

כי הקב"ה נותן התורה תמיד, כמש"כ (דברים ה, יט) קול גדול ולא יסף – ולא פסק. רק כפי שיש מקבלים כך מתחדש אור התורה
 (פורים תרסב, א).

דוש להאמין שיש יציאת מצרים בכל עת, וכפי הסיפור והעסק ביציאת מצרים – כך מתקיים בפועל ממש. (פסח תרמב, ב)

כלומר: יציאת מצרים ומעמד הר סיני קיימים בהווה בפנימיות ונשפעים לבריאה בכל יום, כפי התעוררות בני ישראל מלמטה. זהו עומק ענין: בכל דור ודור חייב

... כאילו הוא יצא ממצרים. וכן: בכל יום יהיו בעיניך כחדשים, וראה לפנינו פרק מב אות ב.

גם טעולותיו הרוחניות של האדם ממשיכות להתקיים בבריאה לא רק השפיעות האלקיות מיטבעות בבריאה לנצח, אלא גם כל השגה אלוקית של אדם, מטביעה את רישומה בבריאה; הופכת לדבר של קיימא, והאדם נהיה בכך שותף לקב"ה במעשה בראשית כדאיתא בזוהר (ח"א ה, א) על הפסוק (ישעיה נא, טז): "ואשים דברי בפיך ... לנטוע שמים וליסוד ארץ ולאמר לציון עמי אתה". אל תקרי עמי אתה – אלא עימי אתה, להיות שותף עמי במעשה שמים וארץ. ¹²³⁴⁵⁶⁷אח"ח

כלומר, כל פעולה רוחנית שהאדם יוצר אינה ארעית, היא מטביעה את חותמה על הבריאה לנצח. באדם יש כח נשמתי אלוקי והוא נעשה שותף עם האלקות במעשה בראשית. (וראה הערה קפ).

ו. הבורא הנמצא בבריאה ^{אוצר החכמה} מחדש אותה ללא הרף

יסוד זה של תורת החסידות, כי הבריאה הגשמית היא חלק מהמלאות האלוקות (והטבע אינו אוטונומיה בפני עצמו) ומלאות זו היא שורש קיומה המתמיד של הבריאה, מלמד גם, כי מעשה הבריאה לא נפסק, אלא ממשיך בכל רגע כמו שאומרים "המחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית". כלומר: מעשה הבריאה לא היה יצירה חד פעמית, וקיומה ממשיך מכח הטבע, אלא יצירת הדברים ומציאות קיומם הם באותה דרגה, והם חוזרים ונשנים ללא הרף, בהתאם לעבודת ה' של הנבראים. (הנהגה זו איננה ניכרת בחיצוניות הטבע והיא בהסתר. ראה לפנינו פרק כב אות ג), וכפי שכותב רבינו:

... כי היודע שהכל רק מהשי"ת המחדש בכל יום תמיד מעשה בראשית, ופירוש 'תמיד' בכל רגע ורגע, ובהסתלקות חיות הקב"ה השופע בכל העולם היה כלא היה ונמצא מצד ידיעה זו יש התחדשות תמיד ... (לקוטים, ר"ח ניסן)

וכן כותב רבי צדוק הכהן (דובר צדק אות ה) והנה לשונו:

וזוהו מה שאמרו (עיין בר"ר עז, א) מה הקב"ה בורא עולמות אף צדיקים. כמו שאומרים "המחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית" שבכל יום יש בריאה מחודשת, שלולי כח חיים חדש שנותן לברואים בכל יום – היו כלא היו.

וזוהו גם "על ידי הצדיקים" ... על ידי שמכירים ומגלים בבירור כי רק חיי עולם ... שבהם הוא המחיה את כולם.

וכו כתב ב"מכתב מאליהו" (ח"א עמ' 183). וראה ב"מילואים".

ז. הקדושה התוכית – מקור היראה, השמחה וקרבת אלקים

אדמו"ר הזקן מגדיר ענין זה של מציאות הקב"ה בכל מקום בגשמיות העולם הזה – כ"אמונה פשוטה" שבכלל ישראל. והיא מקור היראה, השמחה וקרבת אלקים.

אוצר החכמה

שענין זה (שהקב"ה נמצא בכל מקום בגשמיות העולם הזה) אינו מחכמת הקבלה ומהנסתרות לה' אלקינו, כי אם מהנגלות לנו ולבנינו – להאמין אמונה שלמה במקרא מלא שדיבר הכתוב (ירמיה כג, כד) הלא את השמים ואת הארץ אני מלא ... שאין מקרא יוצא מידי פשוטו.

אוצר החכמה 1234567

וגם היא אמונה פשוטה בסתם כללות ישראל ומסורה בידם מאבותיהם הקדושים. (תניא, אגה"ק כה)

וכנזכר, אמונה זו היא מקור היראה השמחה וקרבת אלקים של כל איש ישראל, וכלשונו:

עוד זאת תהיה שמחת הנפש האמיתית ... ענין יחודו ית' האמיתי – איך הוא ממלא כל עלמין ... ואפילו מלא כל הארץ הלזו ... והנה כשיעמיק בזה הרבה ישמח לבו ותגל נפשו ... באמונה זו כי רבה היא, כי היא קרבת אלקים ממש, וזה כל האדם ותכלית בריאתו ובריאת כל עולמות עליונים ותחתונים להיות לו דירה זו בתחתונים ... ועל זה תיקנו ליתן שבח והודיה לשמו ית' בכל בוקר ... (תניא, פרק לג)

והנה כל אדם מישראל, יהיה מי שיהיה, כשיתבונן בזה שעה גדולה בכל יום – איך שהקב"ה מלא ממש את העליונים ואת התחתונים, ואת השמים ואת הארץ ממש – מלא כל הארץ כבודו ממש ... אזי תקבע בלבו היראה לכל היום כולו...

... העיקר הוא ההרגל להרגיל דעתו ומחשבתו תמיד להיות קבוע בלבו ומוחו תמיד – אשר כל מה שרואה בעיניו, השמים והארץ ומלואה – הכל הם לבושים החיצוניים של המלך הקב"ה. ועל ידי זה יזכור תמיד על פנימיותם וחיותם. (תניא, פרק מב)

ח. יסודות העולים ממושג זה

מחידוש זה של תורת החסידות בענין הקדושה התוכית שבבריאה נובעים ועולים יסודות רבים וחשובים. ונמנה אחדים מהם:

מצות ייחוד ה'

מצות ייחוד ה', האמונה שה' אלוקינו אחד הוא, מקורה מהפסוק (דברים ו, ד) "שמע ישראל ... ה' אחד".

בגדרי המצוה כתב בספר החינוך (מצוה תיז) "שנצטוינו להאמין כי ה' יתברך הוא הפועל כל המציאות, אדון הכל אחד בלי שום שיתוף".

אולם תורת החסידות מפרשת, שאין הכונה שנצטוינו להאמין שהקב"ה הוא יחיד (מבחינה מספרית) ואין אלקים זולתו, אלא שלא קיימת מציאות והויה כל שהיא חוץ ממנו, וכל המציאות על כל מרכיביה אינה אלא הופעה של הקב"ה. וכלשון הפסוק (דברים ד, ט) "וידעת היום ... כי ה' הוא האלוקים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד".

כן כתב אדמו"ר הזקן ב"תניא" שער הייחוד והאמונה (פרק ו); רבי חיים מואלוזין ב"נפש החיים" (שער ג פרק ג); רבי צדוק הכהן מלובלין ב"ספר הזכרונות" (דף כח).

וכן כותב רבינו: "שאין הפירוש ה' אחד שהוא אלוקי אחד... אך הפירוש עמוק מזה: שאין הויה אחרת זולתו" (לקוטים לר"ח ניסן).

וכן כתב במקום אחר:

פירוש 'אחד' שאין דבר רק ה' יתברך בעצמו הוא הכל, ואף שאין יכולין להשיג את זה כראוי — צריכין להאמין בזה. (ויגש תרלה, א)

עבודת ה' ביצר הרע:

הואיל והרע הוא טוב אלוקי במקורו, אלא שנתעוות, הרי שניתן להיעזר גם ביצר הרע לעבודת ה'. וכפי שכותב בספר קדושת לוי (פרשת ויחי, ד"ה וזאת). שכאשר נופל לאדם איזו תאוה, גשמית, "יעלה על מחשבתו — הנה דבר זה נברא מאת ה', וכל מה שברא וכו', ... הלא טוב לי ... ולאהוב אותו שהוא תכלית כל דבר".

וכן הרחיב בזה בספר מבוא שערים הנ"ל (ראה לעיל סעיף ב), כי סדר העבודה עד החסידות היתה להכניע הגוף ולהשקיטו באמצעות סיגופים שלא יפריע. אולם החסידות שחידשה שהגוף ביטודו הוא טוב, לכן עבודתו של איש ישראל היא לא

להשקיט הגוף, אלא לגלות קדושתו ולהעלות את מאווי ונטיותיו לעבודה עילאה. וכמו שכתב המגיד ממעזריטש על הפסוק (ויקרא כ, יז) ואיש אשר יקח את אחותו ... חסד הוא.

שגם אהבה רעה שנתעוררה לו לעבירה וליקח אחותו ר"ל, יסודה ספירת חסד של מעלה היא שנשתלשלה ונתקלקלה בו.

"ומעתה לא די לאיש להכניע את מדותיו לבד, כי ... גם הנמיכות שלו קודש וגם בהם צריכים לעבוד ולהתדבק באביו, מלכו וקדושו, "ואם יתבונן איש באהבה רעה אשר מתעוררת בו לאמור, הלא אהבה זו מספירת חסד ממרום היא, ואיך אני מטנפה באהבה רעה כזו – גם מזה יתעורר באהבה לה".

1234567

אוצר החכמה

"וגם התעוררות אהבת ה' כזו שבאה מאהבה גרועה כזו ... גדולה היא ... בשעה זו התעוררות אמיתית היא אף בשעה שהאיש הישראלי עוסק בצרכיו הגשמיים מסחר ומלאכה – אם על דרך התורה עושה אותם – עבודה היא לפי דרכי החסידות".

וכן כותב רבינו והנה לשונו:

שאינן דבר בלי נקודה חיות מהקב"ה, ואף תאוות גופניות על כרחן שיש בהם ניצוץ קדוש, רק שנסתר ונתלבש בלבושים שיהיה נדמה להיפוך ... וכשהאדם כובש יצרו ואינו משגיח על הלבוש, על ידי זה נתגלה הניצוץ קדושה שבתוכו ונתקרב אותו דבר גם כן לקדושה.
(לקוטים, לך לך)

וראה ב"תניא", פרק כח, המתנגד לדרך זו, ועי' "מכתב מאליהו" ח"א עמ' 212.

עבודת ה' בגשמיות:

מכיון שקיימת נוכחות אלוקית בכל דבר בבריאה על כן גם עבודת ה' איננה מוגבלת לענינים מסויימים, ולזמן מסויים, אלא ניתן להתקרב אליו ית' בכל המעשים. ויכול האדם לתת ערך דתי לכל מעשה המתבצע בכונה נכונה. ראה בהרחבה בפרק סט.